

KONWENCJA W SPRAWIE OCHRONY I PROMOWANIA RÓŻNORODNOŚCI FORM WYRAZU KULTUROWEGO

Konferencja Generalna Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury, która zebrała się w Paryżu w dniach 3–21 października 2005 roku na 33 sesji,

stwierdzając, że różnorodność kulturowa jest cechą właściwą ludzkości,

świadoma, że różnorodność kulturowa stanowi wspólne dziedzictwo ludzkości oraz że powinna być szanowana i chroniona z korzyścią dla wszystkich,

wiedząc, że różnorodność kulturowa tworzy bogaty i zróżnicowany świat, poszerzający możliwości wyboru i stanowiący podłoże dla rozkwitu ludzkich zdolności oraz wartości, i jest w związku z tym główną siłą napędową trwałego i zrównoważonego rozwoju wspólnot, ludów i narodów,

przypominając, że różnorodność kulturowa rozwijająca się w warunkach demokracji, tolerancji, sprawiedliwości społecznej i wzajemnego poszanowania między narodami i kulturami, jest niezbędna dla pokoju i bezpieczeństwa w skali lokalnej, krajowej i międzynarodowej,

uroczyście podkreślając wagę różnorodności kulturowej dla pełnej realizacji praw człowieka i podstawowych wolności głoszonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka oraz w innych powszechnie uznawanych aktach,

podkreślając konieczność uwzględnienia kultury jako elementu strategicznego narodowych i międzynarodowych polityk rozwojowych oraz międzynarodowej współpracy na rzecz rozwoju, mając wzgląd również na Deklarację milenijną Organizacji Narodów Zjednoczonych (2000), która kładzie nacisk na eliminację ubóstwa,

biorąc pod uwagę, że kultura przybiera rozmaite formy w czasie i przestrzeni oraz że różnorodność ta przejawia się w niepowtarzalności i mnogości tożsamości, a także w formach wyrazu kulturowego narodów i społeczeństw tworzących ludzkość,

uznając znaczenie tradycyjnej wiedzy, a zwłaszcza systemów wiedzy ludów autochtonicznych, jako źródła bogactwa niematerialnego i materialnego oraz jej pozytywnego wkładu w trwałe i zrównoważony rozwój, a także konieczność zapewnienia jej odpowiedniej ochrony i promocji,

uznając konieczność podejmowania kroków mających na celu ochronę różnorodności form wyrazu kulturowego, w tym różnorodności zawartych w nich treści, zwłaszcza w sytuacjach, w których grozi zanik lub poważne ograniczenie form wyrazu kulturowego,

podkreślając znaczenie kultury dla spójności społecznej w ogóle, a jej wkład w poprawę statusu i roli kobiet w społeczeństwie w szczególności,

świadoma, że różnorodność kulturową zasila swobodny przepływ idei, a podsyca ją nieustająca wymiana i interakcje między kulturami,

stwierdzając z całą mocą, że wolność myśli, wypowiedzi i informacji, a także różnorodność środków przekazu umożliwiają rozkwit form wyrazu kulturowego w społeczeństwach,

uznając, że różnorodność form wyrazu kulturowego, w tym tradycyjnych form wyrazu kulturowego, jest istotnym czynnikiem pozwalającym jednostkom i ludom na wyrażanie swoich idei i wartości oraz dzielenie się tymi ideami i wartościami z innymi,

przypominając, że różnorodność językowa jest podstawowym elementem różnorodności kulturowej, oraz *podkreślając z całą mocą* zasadniczą rolę, jaką edukacja odgrywa w ochronie i promowaniu form wyrazu kulturowego,

biorąc pod uwagę znaczenie żywotności kultur, w tym dla osób należących do mniejszości i dla ludów autochtonicznych, żywotności, która przejawia się w ich wolności tworzenia, rozpowszechniania i dystrybucji własnych tradycyjnych form wyrazu kulturowego oraz w wolności korzystania z dostępu do nich w taki sposób, by było to korzystne dla ich rozwoju,

podkreślając żywotne znaczenie interakcji między kulturami i twórczości, które zasilają i odnawiają formy wyrazu kulturowego, a także umacniają rolę tych, którzy działają na rzecz rozwoju kultury dla postępu społeczeństwa jako całości,

uznając znaczenie praw własności intelektualnej dla wspierania tych, którzy mają udział w twórczości kulturalnej,

przekonana, że działalność, dobra i usługi kulturalne mają znaczenie zarówno ekonomiczne jak i kulturowe, ponieważ są nośnikami tożsamości, wartości oraz znaczeń i w związku z tym nie powinny być traktowane jako mające wyłącznie wartość handlową,

zauważając, że procesy globalizacji, wspomagane szybkim rozwojem technologii informacyjnych i komunikacyjnych, tworząc niespotykane dotąd warunki dla zbliżenia kultur, stanowią jednocześnie wyzwanie dla różnorodności kulturowej, zwłaszcza wobec zagrożenia brakiem równowagi między krajami bogatymi i biednymi,

świadoma szczególnego charakteru mandatu powierzonego UNESCO w celu zapewnienia poszanowania różnorodności kultur i zalecania zawierania takich umów międzynarodowych, jakie UNESCO uznaje za konieczne dla ułatwienia swobodnego przepływu idei za pośrednictwem słów i obrazów,

odnosząc się do postanowień aktów międzynarodowych przyjętych przez UNESCO i dotyczących różnorodności kulturowej oraz wykonywania praw kulturalnych, w szczególności do Powszechnej deklaracji UNESCO o różnorodności kulturowej z 2001 r.,

przyjmuje niniejszą konwencję w dniu 20 października 2005 roku:

I. Cele i zasady przewodnie

Artykuł 1 – Cele

Celami niniejszej konwencji są:

- (a) ochrona i promowanie różnorodności form wyrazu kulturowego;
- (b) tworzenie takich warunków dla kultur, by mogły się w pełni rozwijać i swobodnie na siebie oddziaływać w sposób przynoszący im wzajemne korzyści;
- (c) zachęcanie do dialogu kultur w celu zapewnienia szerszej i zrównoważonej wymiany kulturalnej na świecie na rzecz wzajemnego poszanowania kultur i szerzenia kultury pokoju;
- (d) popieranie międzykulturowości w celu rozwijania interakcji między kulturami w duchu budowania pomostów między narodami;
- (e) promowanie poszanowania różnorodności form wyrazu kulturowego i uświadamianie jej wartości na płaszczyźnie lokalnej, krajowej i międzynarodowej;
- (f) potwierdzenie znaczenia związku między kulturą i rozwojem dla wszystkich krajów, zwłaszcza dla krajów rozwijających się, a także wspieranie działań podejmowanych na szczeblu krajowym i międzynarodowym, ukierunkowanych na uznanie prawdziwej wartości tego związku;
- (g) uznanie szczególnego charakteru działalności, dóbr i usług kulturalnych jako nośników tożsamości, wartości oraz znaczeń;
- (h) potwierdzenie suwerennego prawa państw do stosowania, przyjmowania i wprowadzania w życie polityk oraz środków, jakie uznają one za stosowne w celu ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego na swoim terytorium;
- (i) umacnianie współpracy i solidarności międzynarodowej w duchu partnerstwa, zwłaszcza w celu zwiększenia potencjału krajów rozwijających się w zakresie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego.

Artykuł 2 – Zasady przewodnie

1. Zasada poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności

Różnorodność kulturowa może być chroniona i promowana jedynie wtedy, gdy zagwarantowane są prawa człowieka i podstawowe wolności, takie jak wolność wypowiedzi, informacji i komunikowania a także gdy jednostka ma możliwość wyboru form wyrazu kulturowego. Nikt nie może powoływać się na postanowienia niniejszej konwencji w celu naruszenia praw człowieka i podstawowych wolności określonych w Powszechnej deklaracji praw człowieka lub zagwarantowanych prawem międzynarodowym ani w celu ograniczania ich zakresu.

2. Zasada suwerenności

Państwa, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych i z zasadami prawa międzynarodowego, mają suwerenne prawo do wprowadzania środków i polityk mających na celu ochronę i promowanie różnorodności form wyrazu kulturowego na swoim terytorium.

3. Zasada równej godności i poszanowania wszystkich kultur

Ochrona i promowanie różnorodności form wyrazu kulturowego zakładają uznanie równej godności i poszanowanie wszystkich kultur, w tym kultur osób należących do mniejszości i kultur ludów autochtonicznych.

4. Zasada solidarności i współpracy międzynarodowej

Międzynarodowa współpraca i solidarność powinny mieć na celu umożliwianie wszystkim krajom, a zwłaszcza krajom rozwijającym się, tworzenia i umacniania własnych środków wyrazu kulturowego na szczeblu lokalnym, krajowym i międzynarodowym, w tym przemysłów kultury, bez względu na to, czy przemysły te dopiero powstają, czy już istnieją.

5. Zasada komplementarności ekonomicznych i kulturowych aspektów rozwoju

Z uwagi na fakt, że kultura jest jedną z głównych sił napędowych rozwoju, kulturowe aspekty rozwoju są równie istotne jak jego aspekty ekonomiczne, a jednostki i narody mają podstawowe prawo do uczestniczenia w kulturze i korzystania z niej.

6. Zasada trwałego i zrównoważonego rozwoju

Różnorodność kulturowa jest wielkim bogactwem jednostek i społeczeństw. Ochrona, promowanie i zachowanie różnorodności kulturowej są podstawowym warunkiem trwałego i zrównoważonego rozwoju dla dobra obecnych i przyszłych pokoleń.

7. Zasada sprawiedliwego dostępu

Sprawiedliwy dostęp do szerokiej i zróżnicowanej gamy form wyrazu kulturowego pochodzących z całego świata oraz dostęp kultur do środków wyrazu i upowszechniania stanowią istotne czynniki wspierające różnorodność kulturową i pogłębiające wzajemne zrozumienie.

8. Zasada otwartości i równowagi

Gdy Państwa wprowadzają środki mające na celu wspieranie różnorodności form wyrazu kulturowego, winny dbać o promowanie, w sposób właściwy, otwartości na inne kultury na świecie i zapewnić, by te środki były zgodne z celami niniejszej konwencji.

II. Zakres stosowania

Artykuł 3 – Zakres stosowania

Niniejszą konwencję stosuje się do polityk i środków wprowadzonych przez strony w związku z ochroną i promowaniem różnorodności form wyrazu kulturowego.

III. Definicje

Artykuł 4 – Definicje

Dla celów niniejszej konwencji przyjmuje się następujące definicje:

1. Różnorodność kulturowa

„Różnorodność kulturowa” odnosi się do wielości form, poprzez które kultury grup i społeczeństw znajdują swój wyraz. Wspomniane sposoby wyrażania kultury przekazywane są w obrębie grup i społeczeństw, a także pomiędzy nimi.

Różnorodność kulturowa przejawia się nie tylko w zróżnicowanych formach, poprzez które wyraża się, wzbogaca i jest przekazywane, dzięki różnorodności form wyrazu kulturowego, dziedzictwo kulturowe ludzkości, ale także w różnych postaciach twórczości artystycznej, wytwarzania, rozpowszechniania, dystrybucji form wyrazu kulturowego i korzystania z nich, niezależnie od stosowanych środków i technik.

2. Treść kulturowa

„Treść kulturowa” odnosi się do znaczenia symbolicznego, do wymiaru artystycznego oraz do wartości kulturowych, które wywodzą się z tożsamości kulturowych lub je wyrażają.

3. Formy wyrazu kulturowego

„Formy wyrazu kulturowego” oznaczają formy, które są efektem twórczości jednostek, grup i społeczeństw i które zawierają treść kulturową.

4. Działalność, dobra i usługi kulturalne

„Działalność, dobra i usługi kulturalne” oznaczają działalność, dobra i usługi, które – rozpatrywane z punktu widzenia ich właściwości, wykorzystania bądź celowości, niezależnie od wartości handlowej, jaką mogą mieć – przedstawiają lub przekazują formy wyrazu kulturowego. Działalność kulturalna może być celem samym w sobie lub też może przyczyniać się do wytwarzania dóbr i usług kulturalnych.

5. Przemysły kultury

„Przemysły kultury” oznaczają przemysły wytwarzające i rozpowszechniające dobra lub usługi kulturalne, zgodnie z definicją określoną wyżej w ustępie 4.

6. Polityki kulturalne i związane z nimi środki

„Polityki kulturalne i związane z nimi środki” oznaczają polityki i środki dotyczące kultury, wprowadzane na szczeblu lokalnym, krajowym, regionalnym lub międzynarodowym, bez względu na to, czy są one ukierunkowane na kulturę jako taką, czy też mają wywierać bezpośredni wpływ na formy wyrazu kulturowego jednostek, grup lub społeczeństw, w tym na tworzenie, wytwarzanie, rozpowszechnianie i dystrybucję działalności, dóbr i usług kulturalnych oraz na dostęp do nich.

7. Ochrona

„Ochrona” oznacza wprowadzenie środków mających na celu zachowanie, chronienie i pogłębianie różnorodności form wyrazu kulturowego.

„Chronić” oznacza wprowadzać wspomniane środki.

8. Międzykulturowość

„Międzykulturowość” odnosi się do występowania różnych kultur i do równoważnych interakcji między nimi, a także do możliwości tworzenia wspólnych form wyrazu kulturowego na drodze dialogu i wzajemnego poszanowania.

IV. Prawa i obowiązki stron

Artykuł 5 – Zasada ogólna dotycząca praw i obowiązków

1. Strony potwierdzają z całą mocą, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych, zasadami prawa międzynarodowego i uznawanymi powszechnie aktami dotyczącymi praw człowieka, swoje suwerenne prawo do tworzenia i wdrażania polityki kulturalnej oraz do wprowadzania środków mających na celu ochronę i promowanie różnorodności form wyrazu kulturowego, a także do umacniania współpracy międzynarodowej dla osiągnięcia celów niniejszej konwencji.
2. Gdy strona wdraża polityki i wprowadza środki mające na celu ochronę i promowanie różnorodności form wyrazu kulturowego na swoim terytorium, polityka i środki stosowane przez tę stronę muszą być spójne z postanowieniami niniejszej konwencji.

Artykuł 6 – Prawa stron na szczeblu krajowym

1. W ramach swej polityki kulturalnej i środków, o których mowa w art. 4 ust. 6, a także z uwagi na własne szczególne uwarunkowania i potrzeby, każda ze stron może wprowadzać środki mające na celu ochronę i promowanie różnorodności form wyrazu kulturowego.
2. Środki takie mogą obejmować:
 - (a) regulacje mające na celu ochronę i promowanie różnorodności form wyrazu kulturowego;
 - (b) środki, które w sposób właściwy stwarzają sprzyjające warunki dla krajowej działalności kulturalnej oraz krajowych dóbr i usług kulturalnych pośród całokształtu działalności kulturalnej oraz dóbr i usług kulturalnych dostępnych na terytorium danego kraju, w zakresie ich tworzenia, wytwarzania, rozpowszechniania, dystrybucji i korzystania z nich, w tym środki dotyczące języka stosowanego w takiej działalności oraz takich dobrach i usługach;
 - (c) środki mające na celu zapewnienie niezależnym krajowym przemysłom kultury i działalności sektora nieformalnego rzeczywistego dostępu do środków wytwarzania, rozpowszechniania i dystrybucji działalności kulturalnej oraz dóbr i usług kulturalnych;
 - (d) środki mające na celu przyznanie publicznej pomocy finansowej;
 - (e) środki mające na celu zachęcanie organizacji typu non-profit oraz instytucji publicznych i prywatnych, artystów i innych osób zawodowo związanych z kulturą do rozwijania i promowania swobodnej wymiany i swobodnego przepływu idei i form wyrazu kulturowego oraz działalności kulturalnej oraz dóbr i usług kulturalnych a także do pobudzania ducha kreatywności i przedsiębiorczości w prowadzonej działalności;
 - (f) środki mające na celu powoływanie i odpowiednie wspieranie instytucji publicznych;
 - (g) środki mające na celu zachęcanie i wspieranie artystów i innych osób, które mają udział w tworzeniu form wyrazu kulturowego;
 - (h) środki mające na celu promowanie różnorodności mediów, w tym za pomocą radia i telewizji publicznej.

Artykuł 7 – Środki mające na celu promowanie form wyrazu kulturowego

1. Strony dołożą starań, by stworzyć na swoim terytorium warunki zachęcające jednostki i grupy społeczne do:
 - (a) tworzenia, wytwarzania, rozpowszechniania i dystrybucji własnych form wyrazu kulturowego oraz do korzystania z dostępu do nich, z należyтым uwzględnieniem szczególnych uwarunkowań i potrzeb kobiet, jak też różnych grup społecznych, w tym osób należących do mniejszości i ludów autochtonicznych;
 - (b) dostępu do różnorodnych form wyrazu kulturowego pochodzących zarówno z ich terytorium, jak z innych krajów świata.

2. Strony dołożą również starań, by uznano istotny wkład artystów i innych osób zaangażowanych w proces twórczy, wspólnot kulturowych i organizacji wspierających ich w pracy, jak również ich kluczową rolę we wzbogacaniu różnorodności form wyrazu kulturowego.

Artykuł 8 – Środki mające na celu ochronę form wyrazu kulturowego

1. Bez uszczerbku dla postanowień art. 5 i 6, strona może stwierdzić, że zaistniały okoliczności szczególne sprawiające, iż formy wyrazu kulturowego na jej terytorium narażone są na ryzyko zniszczenia lub inne poważne zagrożenie, bądź też wymagają one, w jakikolwiek sposób, natychmiastowej ochrony.
2. Strony mogą zastosować wszelkie odpowiednie środki mające na celu ochronę i zachowanie form wyrazu kulturowego w sytuacjach określonych w ust. 1, zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji.
3. Strony składają Międzyrządowemu Komitetowi, o którym mowa w art. 23, raport na temat wszelkich środków wprowadzonych w celu sprostania wymogom sytuacji, a Komitet może przedstawić odpowiednie zalecenia.

Artykuł 9 – Wymiana informacji i przejrzystość

Strony:

- (a) w składanych co cztery lata raportach dla UNESCO przedstawiają stosowne informacje dotyczące środków wprowadzanych w celu ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego na swoim terytorium i na szczeblu międzynarodowym;
- (b) wyznaczają punkt kontaktowy odpowiedzialny za dzielenie się informacjami dotyczącymi niniejszej konwencji;
- (c) dzielą się i wymieniają informacjami dotyczącymi ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego.

Artykuł 10 – Edukacja i uwrażliwianie opinii publicznej

Strony będą:

- a) ułatwiać i szerzyć zrozumienie dla wagi ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego, zwłaszcza za pomocą programów edukacyjnych oraz poprzez uwrażliwianie, w większym stopniu, opinii publicznej;
- b) współpracować z innymi stronami oraz z organizacjami międzynarodowymi i regionalnymi dla osiągnięcia celu określonego w niniejszym artykule;
- c) dokładać starań, by sprzyjać twórczości i zwiększać potencjał produkcyjny poprzez tworzenie programów edukacyjnych i szkoleniowych oraz wymianę w dziedzinie przemysłów kultury. Środki te powinny być wprowadzone w taki sposób, by nie wywierały negatywnego wpływu na tradycyjne formy produkcji.

Artykuł 11 – Udział społeczeństwa obywatelskiego

Strony uznają, że społeczeństwo obywatelskie pełni podstawową rolę w zakresie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego. Strony będą zachęcać społeczeństwo obywatelskie do aktywnego udziału w ich wysiłkach zmierzających do osiągnięcia celów niniejszej konwencji.

Artykuł 12 – Rozwijanie współpracy międzynarodowej

Strony dołożą starań by umacniać współpracę dwustronną, regionalną i międzynarodową w celu stworzenia warunków sprzyjających promowaniu różnorodności form wyrazu kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji wymienionych w art. 8 i 17, przede wszystkim na rzecz:

- (a) ułatwiania dialogu między stronami w zakresie polityki kulturalnej;

- (b) zwiększenia potencjału sektora publicznego w publicznych instytucjach kulturalnych w zakresie strategii i zarządzania dzięki zawodowej i międzynarodowej wymianie kulturalnej oraz dzięki dzieleniu się najlepszymi praktykami;
- (c) umacniania partnerstwa w ramach społeczeństwa obywatelskiego, organizacji pozarządowych i sektora prywatnego w celu popierania i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego;
- (d) promowania wykorzystywania nowych technologii i zachęcania do partnerskiej współpracy w celu pełniejszego dzielenia się informacjami i lepszego wzajemnego zrozumienia w dziedzinie kultury, a także popierania różnorodności form wyrazu kulturowego;
- (e) zachęcania do zawierania umów o koprodukcji i współrozpowszechnianiu.

Artykuł 13 – Włączenie kultury do trwałego i zrównoważonego rozwoju

Strony dołożą starań w celu włączenia kultury do polityki rozwojowej na wszystkich szczeblach, dążąc do stworzenia warunków sprzyjających trwałemu i zrównoważonemu rozwojowi oraz, w ramach tych działań, popierania aspektów związanych z ochroną i promowaniem różnorodności form wyrazu kulturowego.

Artykuł 14 – Współpraca na rzecz rozwoju

Strony będą się starały wspierać współpracę na rzecz trwałego i zrównoważonego rozwoju i ograniczenia ubóstwa, zwłaszcza w odniesieniu do szczególnych potrzeb krajów rozwijających się, w celu popierania tworzenia się dynamicznego sektora kultury, między innymi za pomocą następujących środków:

- a) umacnianie przemysłów kultury krajów rozwijających się poprzez:
 - (i) tworzenie i zwiększanie zdolności produkcji i dystrybucji w dziedzinie kultury w krajach rozwijających się;
 - (ii) ułatwianie szerszego dostępu działań, dóbr i usług kulturalnych krajów rozwijających się do rynku światowego i do międzynarodowych sieci dystrybucji;
 - (iii) umożliwianie powstawania zdolnych do funkcjonowania lokalnych i regionalnych rynków;
 - (iv) wprowadzanie, za każdym razem, gdy będzie to możliwe, właściwych środków w krajach rozwiniętych w celu ułatwienia dostępu działalności kulturalnej oraz dóbr i usług kulturalnych krajów rozwijających się do terytorium krajów rozwiniętych;
 - (v) wspieranie pracy twórczej i ułatwianie, w miarę możliwości, mobilności artystów z krajów rozwijających się;
 - (vi) zachęcanie do właściwej współpracy między krajami rozwiniętymi oraz krajami rozwijającymi się, między innymi w dziedzinie muzyki i kinematografii;
- b) zwiększanie potencjału poprzez wymianę informacji, doświadczeń i wiedzy specjalistycznej, a także szkolenie zasobów ludzkich w krajach rozwijających się, zarówno w sektorze publicznym, jak prywatnym, zwłaszcza w zakresie strategii i zarządzania, tworzenia i wdrażania polityk, promowania i dystrybucji form wyrazu kulturowego, rozwoju średnich, małych i mikro-przedsiębiorstw, stosowania technologii, a także rozwoju i transferu umiejętności;
- c) transfer technologii poprzez wprowadzenie odpowiedniego systemu motywacyjnego dla transferu technologii i umiejętności zawodowych, zwłaszcza w dziedzinie przemysłów kultury i przedsięwzięć kulturalnych;
- d) pomoc finansowa poprzez:
 - (i) utworzenie Międzynarodowego Funduszu na rzecz Różnorodności Kulturowej, zgodnie z postanowieniami art. 18;
 - (ii) przyznawanie pomocy publicznej na rzecz rozwoju, w zależności od potrzeb, w tym pomocy technicznej w celu pobudzania i wspierania twórczości;
 - (iii) inne formy pomocy finansowej, np. pożyczki o niskim oprocentowaniu, subwencje i inne mechanizmy finansowania.

Artykuł 15 – Sposoby współpracy

Strony będą zachęcać do rozwijania współpracy na zasadach partnerstwa w obrębie sektora publicznego i prywatnego oraz organizacji typu non-profit, a także pomiędzy nimi, w celu podejmowania współpracy z krajami rozwijającymi się w zakresie umacniania ich zdolności ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego. Odpowiadając na konkretne potrzeby krajów rozwijających się, wspomniane nowatorskie formy partnerstwa będą kładły szczególny nacisk na rozwój infrastruktury, zasobów ludzkich i polityki oraz na wymianę działalności kulturalnej oraz dóbr i usług kulturalnych.

Artykuł 16 – Preferencyjne warunki dla krajów rozwijających się

Kraje rozwinięte będą ułatwiać wymianę kulturalną z krajami rozwijającymi się, przyznając w odpowiednich ramach instytucjonalnych i prawnych preferencyjne warunki artystom oraz innym pracownikom i działaczom sektora kultury, a także dobrom i usługom kulturalnym z krajów rozwijających się.

Artykuł 17 – Współpraca międzynarodowa w sytuacjach poważnego zagrożenia form wyrazu kulturowego

Strony będą współpracować w celu udzielania sobie wzajemnej pomocy, w szczególności na rzecz krajów rozwijających się, w sytuacjach, o których mowa w art. 8.

Artykuł 18 – Międzynarodowy Fundusz na rzecz Różnorodności Kulturowej

1. Tworzy się „Międzynarodowy Fundusz na rzecz Różnorodności Kulturowej”, zwany dalej „funduszem”.
2. Fundusz będzie się składał z powierzonych mu środków depozytowych, zgodnie z regulaminem finansowym UNESCO.
3. Na środki Funduszu składają się:
 - (a) dobrowolne wpłaty dokonywane przez strony;
 - (b) fundusze przyznane na ten cel przez Konferencję Generalną UNESCO;
 - (c) wpłaty, darowizny lub zapisy dokonywane przez inne państwa, organizacje i programy systemu Narodów Zjednoczonych, inne regionalne lub międzynarodowe organizacje, a także instytucje publiczne lub prywatne bądź też osoby prywatne;
 - (d) wszelkie odsetki należne od środków Funduszu;
 - (e) fundusze uzyskane ze zbiórek i wpływy z imprez zorganizowanych na rzecz Funduszu;
 - (f) wszelkie inne środki dozwolone w regulaminie Funduszu.
4. Decyzję o wykorzystaniu środków Funduszu podejmuje Międzyrządowy Komitet na podstawie wytycznych przyjętych przez Konferencję Stron, o której mowa w art. 22.
5. Międzyrządowy Komitet może przyjmować wpłaty i inne formy pomocy na cele ogólne lub konkretne, dotyczące określonych projektów, pod warunkiem że te projekty zostały przezeń zatwierdzone.
6. Wpłaty na rzecz Funduszu nie mogą wiązać się z żadnymi warunkami natury politycznej, ekonomicznej bądź innej, które byłyby niezgodne z celami niniejszej konwencji.
7. Strony będą starać się dokonywać dobrowolnych wpłat w sposób regularny, aby umożliwić wprowadzanie w życie niniejszej konwencji.

Artykuł 19 – Wymiana, analiza i upowszechnianie informacji

1. Strony uzgadniają, że będą wymieniać informacje i dzielić się wiedzą specjalistyczną w zakresie gromadzenia danych i statystyk dotyczących różnorodności form wyrazu kulturowego, a także w zakresie najlepszych praktyk na rzecz jej ochrony i promowania.
2. UNESCO będzie ułatwiać, dzięki mechanizmom istniejącym w ramach Sekretariatu, gromadzenie, analizę i rozpowszechnianie wszelkich stosownych informacji, statystyk i najlepszych praktyk.
3. Ponadto UNESCO utworzy i będzie aktualizować bank danych dotyczących poszczególnych sektorów i instytucji rządowych, prywatnych i typu non-profit, prowadzących działalność w zakresie form wyrazu kulturowego.

4. W celu ułatwienia gromadzenia danych UNESCO będzie zwracać szczególną uwagę na rozwijanie potencjału i wiedzy specjalistycznej stron, które składają wniosek o pomoc w tym zakresie.
5. Zbieranie informacji, o których mowa w niniejszym artykule, uzupełnia informacje gromadzone zgodnie z postanowieniami art. 9.

V. Powiązania z innymi aktami

Artykuł 20 – Powiązania z innymi aktami: wzajemne wsparcie, komplementarność i brak podporządkowania

1. Strony uznają, że będą w dobrej wierze wypełniać swoje zobowiązania wynikające z niniejszej konwencji oraz wszystkich innych traktatów, których są stronami. W związku z powyższym postanowieniem, nie podporządkowując niniejszej konwencji postanowieniom żadnego innego traktatu:
 - a) strony będą popierać wzajemne wspieranie się postanowień niniejszej konwencji oraz pozostałych traktatów, których są stronami; a także
 - b) interpretując i stosując inne traktaty, których są stronami, lub podejmując inne zobowiązania międzynarodowe, strony będą uwzględniać stosowne postanowienia niniejszej konwencji.
2. Żadne z postanowień niniejszej konwencji nie może być interpretowane jako zmieniające prawa i obowiązki stron wynikające z innych traktatów, których są stronami.

Artykuł 21 – Konsultacje i współpraca międzynarodowa

Strony podejmują się promować cele i zasady niniejszej konwencji na innych forach międzynarodowych. W tym celu oraz stosownie do potrzeb strony będą konsultować się wzajemnie, mając na uwadze wspomniane cele i zasady.

VI. Organy konwencji

Artykuł 22 – Konferencja Stron

1. Powołuje się Konferencję Stron. Konferencja Stron jest plenarnym i najwyższym organem niniejszej konwencji.
2. Konferencja Stron zbiera się na posiedzeniu zwyczajnym co dwa lata, w miarę możliwości w ramach Konferencji Generalnej UNESCO. Może zebrać się na posiedzeniu nadzwyczajnym, jeżeli podejmie taką decyzję lub jeżeli wniosek w tej sprawie zostanie skierowany do Międzyrządowego Komitetu przez co najmniej jedną trzecią stron.
3. Konferencja Stron uchwała swój regulamin wewnętrzny.
4. Zadania Konferencji Stron obejmują, między innymi:
 - a) wybór członków Międzyrządowego Komitetu;
 - b) otrzymywanie i analizę raportów stron niniejszej konwencji, przekazywanych przez Międzyrządowy Komitet;
 - c) zatwierdzanie wytycznych operacyjnych przygotowywanych, na jej wniosek, przez Międzyrządowy Komitet;
 - d) wprowadzanie wszelkich innych środków, jakie uzna za niezbędne dla promowania celów niniejszej konwencji.

Artykuł 23 – Międzyrządowy Komitet

1. Przy UNESCO powołuje się Międzyrządowy Komitet na rzecz ochrony i promocji różnorodności form wyrazu kulturowego, zwany dalej „Międzyrządowym Komitetem”. Składa się on z przedstawicieli 18 państw będących stronami konwencji, wybieranych na czteroletnią kadencję przez Konferencję Stron po wejściu w życie niniejszej konwencji, zgodnie z postanowieniami art. 29.
2. Międzyrządowy Komitet zbiera się raz w roku.

3. Międzyrządowy Komitet podlega Konferencji Stron, działa zgodnie z jej wytycznymi i przed nią odpowiada.
4. Liczba członków Międzyrządowego Komitetu zostanie zwiększona do 24, gdy liczba stron konwencji osiągnie 50.
5. Wybór członków Międzyrządowego Komitetu podlega zasadom równej repartycji geograficznej i rotacji.
6. Bez uszczerbku dla innych kompetencji przyznanych mu na mocy niniejszej konwencji, Międzyrządowy Komitet będzie pełnił następujące funkcje:
 - a) promowanie celów niniejszej konwencji oraz wspieranie i monitorowanie ich realizacji;
 - b) przygotowywanie i przedkładanie do zatwierdzenia Konferencji Stron, na jej wnioski, wytycznych operacyjnych dotyczących wdrażania i stosowania postanowień konwencji;
 - c) przekazywanie Konferencji Stron raportów stron konwencji z własnymi uwagami i streszczeniem ich treści;
 - d) opracowywanie odpowiednich zaleceń w sytuacjach, o których jest powiadamiany przez strony, zgodnie ze stosownymi postanowieniami niniejszej konwencji, w szczególności zgodnie z postanowieniami art. 8;
 - e) tworzenie procedur i innych mechanizmów konsultacyjnych dla promowania celów i zasad niniejszej konwencji na innych forach międzynarodowych;
 - f) wykonywanie wszelkich innych zadań, powierzonych przez Konferencję Stron.
7. Międzyrządowy Komitet, zgodnie ze swoim regulaminem wewnętrznym, może w każdej chwili zaprosić do uczestnictwa w swoich zebraniach instytucje publiczne lub prywatne a także osoby fizyczne w celu zasięgnięcia opinii w konkretnych sprawach.
8. Międzyrządowy Komitet sporządzi swój regulamin wewnętrzny i przedstawi go do zatwierdzenia Konferencji Stron.

Artykuł 24 – Sekretariat UNESCO

1. Organy konwencji obsługuje Sekretariat UNESCO.
2. Sekretariat przygotowuje dokumentację Konferencji Stron i Międzyrządowego Komitetu oraz projekty porządku obrad ich zebrań, pomaga przy wdrażaniu podjętych uchwał i sporządza raporty dotyczące wykonywania ich decyzji.

VII. Postanowienia końcowe

Artykuł 25 – Rozwiązywanie sporów

1. W przypadku sporu między stronami konwencji w sprawie interpretacji lub stosowania niniejszej konwencji, strony będą dążyć do rozstrzygnięcia sporu w drodze negocjacji.
2. Jeżeli zainteresowane strony nie osiągną porozumienia w drodze negocjacji, mogą za wspólną zgodą zwrócić się o pośrednictwo strony trzeciej w rozstrzygnięciu sporu lub wnieść o mediację strony trzeciej.
3. Jeżeli nie skorzystano z procedury pośrednictwa ani mediacji, a spór nie został rozstrzygnięty w drodze negocjacji, pośrednictwa ani mediacji, strona może wnieść o wszczęcie postępowania pojednawczego zgodnie z procedurą opisaną w załączniku do niniejszej konwencji. Strony w dobrej wierze rozważą propozycję rozwiązania sporu przedstawioną przez komisję pojednawczą.
4. Każda ze stron może, w chwili ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, oświadczyć, że nie uznaje postępowania pojednawczego, o którym mowa powyżej. Każda ze stron, która złożyła takie oświadczenie może wycofać je w dowolnym terminie składając oficjalne zgłoszenie dyrektorowi generalnemu UNESCO.

*Artykuł 26 – Procedura państw członkowskich w zakresie ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia
lub przystąpienia*

1. Niniejsza konwencja podlega procedurze państw członkowskich UNESCO w zakresie ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, zgodnie z odrębnymi procedurami konstytucyjnymi tych państw.
2. Instrumenty ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia zostaną złożone u dyrektora generalnego UNESCO.

Artykuł 27 – Przystąpienie

1. Niniejsza konwencja jest otwarta na przystąpienie każdego państwa niebędącego członkiem UNESCO, a będącego członkiem Organizacji Narodów Zjednoczonych lub jednej z jej wyspecjalizowanych agend, które zostało zaproszone do przystąpienia do niej przez Konferencję Generalną UNESCO.
2. Niniejsza konwencja jest również otwarta na przystąpienie do niej terytoriów korzystających z całkowitej autonomii wewnętrznej, uznanej za taką przez Organizację Narodów Zjednoczonych, lecz które nie uzyskały pełnej niepodległości w rozumieniu rezolucji 1514 (XV) Zgromadzenia Ogólnego, a które posiadają kompetencje w sprawach, których dotyczy niniejsza konwencja, w tym kompetencję do zawierania traktatów w tych kwestiach.
3. Następujące postanowienia stosuje się do organizacji regionalnej integracji gospodarczej:
 - a) niniejsza konwencja jest również otwarta na przystąpienie każdej organizacji regionalnej integracji gospodarczej, wobec której, z zastrzeżeniem poniższych postanowień, postanowienia niniejszej konwencji będą w pełni wiążące, w takim samym zakresie, jak wobec państw będących jej stronami;
 - b) w przypadku gdy jedno lub więcej państw członkowskich takiej organizacji jest również stronami konwencji, dana organizacja i państwo lub państwa członkowskie uzgadniają zakres swojej odpowiedzialności przy wykonywaniu zobowiązań wynikających z niniejszej konwencji. Wspomniany podział odpowiedzialności wchodzi w życie natychmiast po zakończeniu procedury zgłoszeniowej, o którym mowa w punkcie (c). Dana organizacja i państwa członkowskie nie są upoważnione do wspólnego wykonywania praw przyznanych im na mocy niniejszej konwencji. Ponadto, w dziedzinach wchodzących w zakres ich kompetencji, organizacje regionalnej integracji gospodarczej dysponują, przy korzystaniu z przysługującego im prawa głosu, liczbą głosów równą liczbie ich państw członkowskich będących stronami niniejszej konwencji. Organizacja ta nie będzie korzystać z prawa głosu, jeżeli którekolwiek z jej państw członkowskich wykonuje przysługujące mu prawo głosu lub odwrotnie;
 - c) organizacja regionalnej integracji gospodarczej i jej państwo lub państwa członkowskie, które uzgodniły podział zakresów odpowiedzialności przewidziany w punkcie (b), informują strony o proponowanym podziale w następujący sposób:
 - (i) w akcie przystąpienia organizacja ta wskazuje w sposób szczegółowy podział zakresów odpowiedzialności w sprawach podlegających niniejszej konwencji;
 - (ii) w przypadku późniejszych zmian wprowadzonych do poszczególnych zakresów odpowiedzialności, organizacja regionalnej integracji gospodarczej informuje depozytariusza o każdej propozycji zmiany zakresów odpowiedzialności; natomiast depozytariusz informuje strony o wspomnianej zmianie;
 - d) państwa członkowskie organizacji regionalnej integracji gospodarczej, które stają się stronami konwencji, uznaje się za posiadające nadal kompetencje we wszystkich dziedzinach, które nie były przedmiotem przeniesienia kompetencji na rzecz organizacji, wyraźnie zadeklarowanego lub zgłoszonego depozytariuszowi;
 - e) za „organizację regionalnej integracji gospodarczej” uznaje się organizację składającą się z suwerennych państw będących członkami Organizacji Narodów Zjednoczonych lub jednej z jej wyspecjalizowanych agend, której państwa te przekazały swoje kompetencje w dziedzinach podlegających niniejszej konwencji i która uzyskała właściwe, zgodne z procedurami wewnętrznymi umocowanie, by stać się jej stroną.
4. Akt przystąpienia składany jest u dyrektora generalnego UNESCO.

Artykuł 28 – Punkt kontaktowy

Z chwilą, gdy stają się stronami niniejszej konwencji, każda ze stron wyznacza „punkt kontaktowy” zgodnie z postanowieniami art. 9.

Artykuł 29 – Wejście w życie

1. Niniejsza konwencja wejdzie w życie w terminie trzech miesięcy po dacie złożenia trzydziestego dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, jednak tylko wobec państw lub organizacji regionalnej integracji gospodarczej, które złożą odpowiednie dokumenty ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia do tego dnia włącznie. Wejdzie ona w życie dla każdej innej strony w terminie trzech miesięcy po złożeniu przez stronę instrumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.
2. Do celów niniejszego artykułu żaden z dokumentów złożonych przez organizację regionalnej integracji gospodarczej nie powinien zostać uznany za dołączony do dokumentów złożonych już przez państwa członkowskie tejże organizacji.

Artykuł 30 – Federalne lub nieunitarne systemy konstytucyjne

Uznając fakt, że umowy międzynarodowe są jednakowo wiążące dla stron niezależnie od ich systemów konstytucyjnych, poniższe postanowienia stosuje się do stron o federalnym lub niejednolitym systemie konstytucyjnym:

- a) odnośnie do postanowień niniejszej konwencji, których stosowanie podlega kompetencji federalnej lub centralnej władzy ustawodawczej, zobowiązania rządu federalnego lub centralnego będą takie same, jak zobowiązania stron niebędących państwami federalnymi;
- b) odnośnie do postanowień niniejszej konwencji, których stosowanie podlega kompetencji poszczególnych jednostek składowych, takich jak stany, hrabstwa, prowincje lub kantony, które nie są, na mocy systemu konstytucyjnego federacji, zobowiązane do wprowadzania środków ustawodawczych, rząd federalny przekaże, w razie konieczności, te postanowienia do wiadomości jednostek składowych, takich jak stany, hrabstwa, prowincje lub kantony, z zaleceniem ich przyjęcia.

Artykuł 31 – Wypowiedzenie

1. Każda ze stron może wypowiedzieć niniejszą konwencję.
2. Wypowiedzenie będzie zgłoszone na piśmie dokumentem złożonym dyrektorowi generalnemu UNESCO.
3. Wypowiedzenie nabierze mocy po upływie dwunastu miesięcy od otrzymania dokumentu wypowiedzenia. Wypowiedzenie nie wpływa w jakikolwiek sposób na zobowiązania finansowe podjęte przez wypowiadającą stronę, aż do dnia, w którym nabierze mocy.

Artykuł 32 – Zadania depozytariusza

Dyrektor generalny UNESCO, jako depozytariusz niniejszej konwencji, informuje państwa członkowskie organizacji, państwa niebędące jej członkami i organizacje regionalnej integracji gospodarczej, o których mowa w art. 27, a także Organizację Narodów Zjednoczonych, o deponowaniu wszelkich instrumentów ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, o których mowa w art. 26 i 27, jak również o wypowiedzeniach, o których mowa w art. 31.

Artykuł 33 – Zmiany

1. Każda ze stron może, za pomocą pisemnego oświadczenia skierowanego do dyrektora generalnego, zgłaszać propozycje zmian do niniejszej konwencji. Dyrektor generalny przekazuje takie oświadczenie wszystkim stronom. Jeżeli w ciągu sześciu miesięcy od daty przekazania wspomnianego oświadczenia co najmniej połowa stron udzieli pozytywnej odpowiedzi w sprawie wspomnianego wniosku, dyrektor generalny przedstawi tę propozycję na najbliższym posiedzeniu Konferencji Stron do dyskusji i ewentualnego przyjęcia.
2. Zmiany uchwalane są większością dwóch trzecich głosów stron obecnych i uczestniczących w głosowaniu.

3. Po uchwaleniu zmian do niniejszej konwencji są one przedstawiane stronom do ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.
4. Dla stron, które ratyfikowały, przyjęły, zatwierdziły zmiany lub przystąpiły do nich, zmiany te wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od złożenia dokumentów, o których mowa w ust. 3 niniejszego artykułu, przez dwie trzecie stron. W związku z powyższym dla każdej ze stron, która ratyfikuje, przyjmuje, zatwierdza zmianę lub przystępuje do niej, zmiana ta wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od daty złożenia przez stronę dokumentu ratyfikacji, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.
5. Procedury określonej w ust 3 i 4 nie stosuje się do zmian przyjętych w odniesieniu do art. 23 dotyczących liczby członków Komitetu Międzyrządowego. Zmiany te wchodzi w życie z chwilą ich przyjęcia.
6. Państwo lub organizacja regionalnej integracji gospodarczej, o której mowa w art. 27, stając się stroną niniejszej konwencji po wejściu w życie zmian zgodnie z ust. 4 niniejszego artykułu, uznaje się, o ile nie wyrazi innych zamiarów, za:
 - a) stronę niniejszej konwencji w jej zmienionym kształcie; oraz
 - b) stronę niniejszej konwencji w jej niezmienionym kształcie w stosunku do każdej strony, wobec której zmiany te nie są wiążące.

Artykuł 34 – Teksty autentyczne

Niniejsza konwencja została sporządzona w językach: angielskim, arabskim, chińskim, hiszpańskim, francuskim i rosyjskim, przy czym wszystkie wersje językowe są jednakowo autentyczne.

Artykuł 35 – Rejestracja

Zgodnie z art. 102 Karty Narodów Zjednoczonych, niniejsza konwencja zostanie zarejestrowana w Sekretariacie Organizacji Narodów Zjednoczonych na wniosek dyrektora generalnego UNESCO.

ZAŁĄCZNIK

Postępowanie pojednawcze

Artykuł 1 – Komisja pojednawcza

Na wniosek jednej ze stron sporu powoływana jest komisja pojednawcza. Komisja składa się z pięciu członków, o ile strony nie postanowią inaczej; każda z zainteresowanych stron wyznacza dwóch członków, a wyznaczeni w ten sposób członkowie wspólnie wybierają przewodniczącego.

Artykuł 2 – Członkowie komisji

W przypadku sporu między więcej niż dwoma stronami, strony działające we wspólnym interesie wyznaczają wspólnie swoich członków komisji za obopólną zgodą. Jeżeli co najmniej dwie strony działają we własnym odrębnym interesie lub w sytuacji, gdy nie osiągnięto porozumienia co do wspólnoty interesów stron, wówczas strony te mianują swoich członków oddzielnie.

Artykuł 3 – Nominacja

Jeżeli w terminie dwóch miesięcy od daty złożenia wniosku o utworzenie komisji pojednawczej strony nie wyznaczyły wszystkich członków komisji, brakujących nominacji dokonuje w terminie kolejnych dwóch miesięcy dyrektor generalny UNESCO na prośbę strony, która wniosek złożyła.

Artykuł 4 – Przewodniczący komisji

Jeżeli w terminie dwóch miesięcy po nominacji ostatniego członka komisja nie wybierze swojego przewodniczącego, dyrektor generalny powołuje przewodniczącego na wniosek strony, w terminie kolejnych dwóch miesięcy.

Artykuł 5 – Decyzje

Komisja pojednawcza podejmuje decyzje większością głosów swych członków. Komisja samodzielnie określa własne procedury działania, o ile strony uczestniczące w sporze nie postanowią inaczej. Komisja przedstawia propozycję rozstrzygnięcia sporu, którą strony rozważają w dobrej wierze.

Artykuł 6 – Różnice zdań

W przypadku różnicy zdań na temat kompetencji komisji pojednawczej, komisja samodzielnie decyduje, czy wspomniane kompetencje posiada.